

ВАЛЕНТИН ЛУКОНІН,

*аспірант відділу економічної соціології Інституту соціології НАН України
(01021, Київ, вул. Шовковична, 12)*

VALENTYN LUKONIN,

*Postgraduate Student at the Department of Economic Sociology, Institute
of Sociology, National Academy of Sciences of Ukraine (12, Shovkovychna St.,
Kyiv, 01021)*

lukonval123@gmail.com

https://orcid.org/0000-0002-1099-8340

Українські мігранти на польському ринку праці

Вступ

Польща завжди була однією з країн, що лідирують щодо прийому українських мігрантів. Українці, які виїздили за кордон, найчастіше обирали саме її, зважаючи на низку економічних, географічних, а також культурних чинників. Із початком повномасштабної війни Польща й надалі залишається країною, яку найчастіше обирають українці для переїзду. Згідно з даними *4service.group*, після початку війни близько 40% від загальної кількості українських біженців осіли в Польщі (*4service.group*, 2022).

Незважаючи на достатньо високий рівень освіти українського населення в цілому, до 2022 року українські трудові мігранти в Польщі зазвичай були зайняті на низькокваліфікованих роботах. На сьогодні відсутність конкретних статистичних даних щодо кількості українських громадян, зайнятих в економіці інших країн, їхні часті переміщення («маятникова міграція») та брак інформації з українських офіційних джерел не дають можливості об'єктивно оцінити структуру зайнятості українських мігрантів, тому автор вважає за доцільне зробити аналіз висвітлення цієї проблематики в офіційних польських державних джерелах та в місцевих ЗМІ (з яких обрано такі, що лідирують за рейтингом довіри серед польського населення) (докл. див.: ІММ, 2023). За основу в аналізованні було взято публікації від 2018 року до сьогодні.

Питання, пов'язані з українськими мігрантами, впродовж останніх років у тому чи іншому аспекті вивчали такі вчені, як С. Макеєв, Е. Лібанова, О. Позняк, О. Чубарь, К. Машіко, Т. Гнатюк, Н. Тілікіна, Н. Коваліско. Утім ситуація, що склалася після 2022 року у зв'язку з воєнними діями та масовою міграцією українського населення, потребує додаткового соціологічного аналізу.

Цитування: Луконін, В. (2023). Українські мігранти на польському ринку праці. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 3, 140–151, <https://doi.org/10.15407/sociology2023.03.140>.

У статті можна виокремити три підрозділи за смисловим наповненням, а саме: загальні положення, які стосуються причин та наслідків імміграції українців; аналіз публікацій до початку повномасштабної війни; аналіз публікацій після повномасштабної війни.

У своїй статті автор намагатиметься дати відповіді на такі питання: 1. Як змінилося становище українських мігрантів на польському ринку праці після початку повномасштабної війни? 2. Які соціально-демографічні характеристики нової хвилі української трудової міграції наразі зафіксовано? Також у статі зроблено припущення щодо можливих ніш, які могли б заповнити українські мігранти на польському ринку праці найближчим часом.

Переїзд працездатного населення зі зміною місця проживання та місця праці, незалежно від тривалості, регулярності та мети, називається міграцією робочої сили. Процес може бути зумовлений такими чинниками, як безробіття, низький рівень життя, різниця в соціально-економічних умовах, високий рівень перенаселення, а також потреба в додатковій дешевій робочій силі у країнах з більш інтенсивними темпами економічного розвитку (Карпіщенко, 2018). Зазвичай у соціально-демографічних дослідженнях розрізняють два типи міграції: зовнішню та внутрішню. Міграцію робочої сили можна класифікувати за термінами переміщення як безповоротну, тимчасову, сезонну та маятникову (Карпіщенко, 2018).

Трудова міграція виконує важливі економічні та соціальні функції, забезпечуючи поєднання природних ресурсів та виробництва з робочою силою, задовольняючи потреби населення в роботі, соціально-професійній мобільності та зміні соціального статусу.

Але, подібно до будь-якого соціального зрушення, процес міграції робочої сили зумовлює появу низки соціальних проблем, серед яких можна вирізнити соціально-психологічні, правові та макроекономічні. На особистісному рівні трудова міграція може призвести до розриву стосунків з родиною та близькими людьми, особливо у випадку, коли мігрант працює в іншій країні тривалий період, а проблеми з адаптацією до нового мовного та культурного середовища посилюють відчуття відчуження та соціальної ізоляції. Часто роботодавці використовують мігрантів як дешеву і юридично незахищену робочу силу, що є головною причиною надмірної експлуатації їх, порушення їхніх прав та недотримання гідних умов зайнятості. Також мігранти ризикують потрапити в конфліктні ситуації з місцевими жителями через дефіцит якісних робочих місць або з причини своєї невибагливості до наявних трудових відносин (внаслідок чого працедавці схильні погіршувати умови праці на підприємстві, що має негативний вплив на трудову сферу в цілому). Нарешті, надмірна міграція робочої сили може спричинити економічні втрати для країни-джерела, оскільки призводить до виснаження людського ресурсу — кваліфікованих кадрів, молоді та взагалі активного працездатного населення, яке є основним платником податків до бюджету країни (Стефанович, Пазич, 2018). Усі перелічені проблеми є наразі актуальними для відображення сутності українсько-польських міграційних процесів. Водночас для розуміння основних етапів та спрямо-

ваності розвитку цих процесів варто розділити та порівняти два періоди дослідження: до початку повномасштабного вторгнення в Україну з боку РФ і після нього.

Українські трудові мігранти в Польщі до повномасштабного вторгнення

Сьогоднішня міграція українців до Польщі є, безумовно, наймасштабнішою за кількістю в новітній історії двох країн; але слід зазначити, що, за даними офіційної статистики, кількість українців, які проживають у Польщі, зростала і до 2022 року: за оцінками Deloitte, на початок 2022-го у Польщі мешкали близько 1,3 млн українських громадян, що становило більш як половину від загальної кількості іноземців, які проживали в країні (Deloitte, 2022). Головними причинами міграції українців до Польщі до лютого 2022 року були здебільше економічні чинники, такі як можливість отримання роботи з достатньо високою (порівняно з Україною) заробітною платою. Крім того, відкриття ринку праці в Польщі для громадян України 2006 року (тобто ухвалення низки законів, спрямованих на зрівняння прав мігрантів та громадян Польщі на ринку праці) стало додатковим чинником, який сприяв виїзду багатьох українців спочатку на підробітки до цієї країни, а згодом — на постійне проживання (Interwencja Prawna, 2019). Важливими причинами міграції українців до Польщі були також соціально-політичні (війна на сході України) та культурно-історичні (зв'язки між Україною та Польщею, зумовлені географічною близькістю та спільним історичним минулим).

Повертаючись до економічних аспектів, варто зазначити, що середня заробітна плата в Польщі станом на 2022 рік є набагато вищою, ніж в Україні, і дорівнює 6346,15 зл., що в перерахунку на долари сягає 1443,24 дол. (ZUS, 2023), натомість в Україні цей показник становить 364,21 дол. (Пенсійний фонд України, 2022). Відчутна різниця між цими показниками зберігалася тривалий час у минулому. Як зазначалося, це підштовхувало виїздити найбільш мобільне працездатне українське населення на тимчасові або постійні роботи, адже потреба в якісній зайнятості (коли індивід має можливість знайти роботу, що відповідає його потребам та здібностям) (Кім, 2010) не була задоволена впродовж майже двадцяти років (про що свідчать дані моніторингових досліджень Інституту соціології НАН України, згідно з якими роботу в місці проживання за кваліфікацією та з достатнім заробітком важко було знайти не менш ніж 73,3% опитаних в період з 2002 по 2021 рік).

Найбільш молоді, освічені та мобільні мігранти, як правило, становлять переважну частину міграційних потоків. Часто серед них є також студенти, які разом з навчанням працевлаштовуються, щоб мати достатній рівень життя; працевлаштування сприяє їхній інтеграції в нову культуру та стимулює спілкування з місцевими жителями, що може зменшити почуття самотності та відчуженості; це також може допомогти студентській молоді в розвитку кар'єри та професійних навичок і в залученні до суспільного життя.

Законодавство Польщі, яке регулює зайнятість мігрантів, включає низку норм, що гарантують їм права та можливості на ринку праці. Дозвіл на роботу

видають за наявності працевлаштування, й мігранти мають рівні можливості щодо зайнятості порівняно з польськими громадянами. Крім того, законодавство встановлює мінімальний розмір заробітної плати для всіх працівників, включно з мігрантами, що гарантує їм права на забезпечення базових життєвих потреб. На сьогодні мінімальна зарплата в Польщі становить 3490 зл., або 793,7 дол. (Rząd Polski, 2023). Мігранти, як і польські громадяни, зобов'язані сплачувати податки від своїх доходів. Законодавство також встановлює максимальний робочий час для всіх працівників з метою захисту їх у сенсі безпеки та здоров'я; на момент написання статі цей час дорівнює 8 год. на добу, 40 год. на тиждень і 176 год. на місяць (Rząd Polski, 2021). Варто зазначити, що на практиці часто виникають проблеми з дотриманням цих норм і мігранти можуть стикатися з дискримінацією на ринку праці. Серед головних перешкод у пошуку роботи для українських мігрантів слід зазначити відсутність досвіду роботи в нових умовах, мовний бар'єр, труднощі з оформленням документів та необізнаність щодо трудового законодавства, що в підсумку зменшує шанси на працевлаштування на якісному робочому місці.

До початку повномасштабного вторгнення українські мігранти в Польщі найчастіше працювали в таких галузях, як готельний та ресторанний бізнес, виробництва різних типів, сфера послуг та e-commerce. Можна сказати, що на той час українці у своїй більшості працювали на роботах, які не потребують високої кваліфікації. Згідно з рапортом OTTO Work Force, тільки 12% українських мігрантів у Польщі працювали на роботах, які відповідали їхній професії, тоді як абсолютна більшість — 88% — мусили займатися менш кваліфікованою, найчастіше фізичною працею (Newseria Biznes, 2023).

Такі трудові умови не є сприятливими для українських робітників у плані адаптації; навіть за умов культурно-географічної та мовної близькості, характер виконуваних робіт не дає їм змоги вивчати польську мову в повному обсязі. Як зазначають польські видання, в українських мігрантів з цього приводу часто виникали певні соціально-психологічні проблеми; крім того, вони часто стикалися з дискримінацією та негативними стереотипами щодо українців у Польщі (Paszkwicz, Hrynenko, 2019).

Разом з цим, громадяни Польщі характеризували українців як насамперед працелюбних та активних, адже зазвичай ті були зайняті на кількох роботах одночасно (збільшення додаткових робочих місць у самій Польщі відбулося завдяки лібералізації ринку праці в Німеччині, що спричинило відчутний відтік польської робочої сили, тож українські робітники замінювали польських у відповідному сегменті зайнятості). Результатом продовження таких процесів стало те, що попит на українських мігрантів як робочу силу в Польщі постійно зростає.

З урахуванням проаналізованих матеріалів можна стверджувати, що головними причинами міграції українського населення на територію ЄС, а саме Польщі був широкий спектр соціально-економічних та соціально-політичних факторів. Серед таких причин, які спонукали громадян України виїжджати до Польщі, можна відзначити брак роботи та низький рівень доходів в Україні. Крім того, соціальна нестабільність та непередбачуваність політичної ситуації

також, на думку автора, були тими факторами, які підштовхували громадян до міграції.

Для Польщі міграція українського населення є дуже важливим чинником економічного зростання, адже легальні трудові мігранти є повноцінними учасниками ринку праці з відповідними правами та обов'язками. Це виражається не тільки в податках, сплачуваних з їхніх доходів, а й у зростанні кількості товарів та послуг, вироблених під прапором Польщі. Поряд із тим більш як половина (600 тис.) із 905 тис. українських трудових мігрантів, зареєстрованих на польському ринку праці 2017 року, належали до категорії «молоді» (Rząd Polski, 2019). Такий притік активного працездатного населення мав здебільшого позитивні для Польщі та негативні для України наслідки, а саме:

Економічні: щодо Польщі — це сприяння економічному розвитку країни, забезпечення зростання виробленої продукції та активізація економічних процесів у цілому, натомість Україна в цьому випадку ризикує втратити конкурентну спроможність та зменшити потенціал інноваційного розвитку через відтік висококваліфікованих працівників та втрату людського капіталу.

Соціокультурні: для Польщі позитивне міграційне сальдо сприяє культурному розвитку, обміну ідеями та досвідом, збагаченню культурної різноманітності країни; з іншого боку, ті, хто виїхав з України, можуть бути носіями певних культурних особливостей, різноманітних талантів та здібностей, значущих для української культури.

Соціально-демографічні: розв'язання проблем нації, що старішає, збалансування демографічної ситуації та позитивний вплив на систему пенсійного забезпечення у випадку Польщі та накопичення схожих проблем в Україні.

Отже, головні довоєнні тенденції трудової міграції українців до Польщі мали здебільшого негативні наслідки для України як країни-донора та позитивні — для Польщі; після лютого 2022 року ці тенденції посилились та набули загрозливих масштабів.

Українські трудові мігранти в Польщі після повномасштабного вторгнення

Початок повномасштабної війни вплинув на українських робітників як на території України, так і поза її межами. До високого рівня безробіття і низьких заробітних плат додалися реальні загрози життю та катастрофічні руйнування інфраструктури, що спонукало до виїзду з країни небувалої кількості громадян. Уряди багатьох країн швидко відреагували на біду українців і почали створювати механізми для комфортного перебування та якнайшвидшої адаптації українських біженців, аби вони мали змогу перебувати на територіях країн ЄС (Karasapan, 2022). Так, Польща не тільки продовжила право на перебування трудових мігрантів, які перебували на її території до 24.02.2022, а й прийняла спеціальну ustawу (Dz. U. 2022 poz.583 Ustawa z dnia 12 marca o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), яка надавала українським біженцям можливості для проживання та професійної реалізації на території Польщі. Серед найважливіших варто зазначити:

Закон про доступ до ринку праці, згідно з яким українські біженці отримали безперешкодний доступ до ринку праці Польщі та стали його офіційними учасниками (Rząd Polski, 2022a);

Дозвіл на підприємницьку діяльність, який дозволяє українським мігрантам займатися підприємницькою діяльністю на території Польщі (за умови наявності номера PESEL) (Rząd Polski, 2022a);

Право на отримання безоплатної медичної допомоги (виключно з державними закладами) (Rząd Polski, 2022a)

Право на соціальну та фінансову допомогу, яке надає українським біженцям доступ до підтримки такого типу. Допомога надається воєводами та органами місцевого самоврядування (Rząd Polski, 2022a).

Також серед значущих програм, які дають змогу українським біженцям адаптуватися до перебування в Польщі й отримати можливість повноцінної трудової діяльності, слід вказати такі:

Допомога на житло, яка являє собою субсидію, що покриває частину витрат на житло для людей, які перебувають у складній фінансовій ситуації (Biulycyn, s. a.)

Співфінансування перебування дитини в яслах — субсидія, яка покриває частину витрат на перебування дитини в яслах, дитячому клубі, дитячому садку або з нянею (ZUS, 2022);

Право на освіту, що дає змогу дітям українських мігрантів навчатися в школах на рівні з громадянами Польщі та вивчати польську мову (Rząd Polski, 2022b).

Ухвалення цих законів станом на березень 2023 року допомогло майже мільйону українських громадян (не враховуючи тих мігрантів, які перебували на території Польщі до початку повномасштабного вторгнення) стати не тільки учасниками польського ринку праці, а й отримати можливість повноцінного проживання в країні.

Проте дослідники в цій царині зазначають головну особливість трудової міграції після лютого 2022 року: це зміна демографічних характеристик, адже з України почали виїжджати здебільшого жінки та діти. У статті «Фантастичний показник: 70% українок, які поїхали за кордон, мають вищу освіту. Левова частка з них — це киянки та харків'янки», що була опублікована на сайті BigKuiv.com.ua, стверджується, що 70% українських жінок, які переїхали за кордон, мають вищу освіту (Даниленко, 2023). Наведені показники доповнюються даними щодо працевлаштування: відсоток українських мігрантів, які працюють в Польщі і мають відповідний щодо нинішньої роботи рівень кваліфікації, зріс з 12% у 2020-му до 41% у 2023-му (bankier.pl, 2023); тобто новітня хвиля міграції може бути визнана найбільш освіченою й такою, що має адаптаційні можливості й потужний потенціал для залучення не тільки в польський ринок кваліфікованої праці, а й у польське суспільство загалом.

Однак варто також зазначити, що збільшення кількості українських мігранток у Польщі супроводжується також зростанням кількості жінок, які займаються фізичною працею (money.pl, 2023). Дані, наведені на сайті bankier.pl, свідчать про збільшення кількості жінок-працівниць у таких галузях, як будівництво, промисловість, логістика та сільське господарство. Відповідно до зга-

даної статистики, за останній рік кількість українських жінок, які займаються важкою фізичною працею в Польщі, зросла на 40% (bankier.pl, 2023).

Викладені вище відомості свідчать про два основні полярні тренди, які формуються на сучасному польському ринку праці: по-перше, це залучення висококваліфікованої української робочої сили (здебільшого — жінок) до роботи за спеціальністю, що свідчить про адаптаційний ресурс цієї групи робітників, яким вдається професійно реалізовуватися в Польщі. Інша, протилежна тенденція — збільшення кількості жінок в сегменті важкої фізичної праці, що може свідчити про заміщення на цих роботах чоловіків-українців.

Можна стверджувати, що війна на території України стала каталізатором процесів, пов'язаних з трудовою міграцією українців: кількість працівників у Польщі зросла на 977 тис. (Małacz, 2023) порівняно з попередніми роками, коли кількість дозволів на роботу лишалася в межах 1,3–1,7 мільйона (GUS, s. a.), тобто українці доволі швидко інтегрувались у польську економіку, ставши активною частиною суспільства. Продовження бойових дій в Україні з найбільшою ймовірністю буде стимулом для побудови ними подальшої життєвої стратегії поза межами батьківщини. За словами директора Інституту демографії та соціальних досліджень Е. Лібанової, після завершення війни в Україну в найкращому разі повернуться 60% українських біженців (переважно жінки з дітьми), а 20% чоловіків поїдуть у зворотному напрямку — за кордон, до своїх сімей (polukr.net, 2023).

У цьому випадку єдиним шляхом збереження працездатного населення в межах території України, на думку автора, є низка заходів з боку держави, які дадуть змогу їй громадянам реалізовувати свої права на гідну працю, соціальний захист та високі стандарти життя.

Висновки

Результати проведеного аналізу дають підстави говорити не тільки про зростання чисельності українських мігрантів у Польщі з початком повномасштабної війни в Україні, а й про структурні зрушення в їхньому складі, мотивах і стратегіях адаптації. Чисельність мігрантів до сусідньої Польщі, яка прийняла більшу частку біженців з України до Європи, сягнула найбільшої позначки в новітній історії двох країн. Серед українських мігрантів значну частку становлять особи з вищою освітою і високим рівнем кваліфікації, які напередодні війни в Україні належали до середніх верств і мали сприятливі можливості працевлаштування на батьківщині. До традиційних причин української трудової міграції (таких як більший попит на робочу силу, порівняно високий розмір заробітної плати та кращий рівень життя) додався мотив безпеки, який наразі є найактуальнішим, адже для більшості сьогоденних українських мігрантів переїзд до Польщі став незапланованим, екстремим і вимушеним; ці громадяни рятувалися від війни, яка стала справжньою гуманітарною катастрофою. Важко спрогнозувати, яка частка мігрантів повернеться до України після закінчення війни: за даними численних опитувань, більшість із них переживають за свою батьківщину, сумують за нею і прагнуть повернутися додому. Водночас україн-

ські громадяни працездатного віку і студентська молодь найчастіше намагаються влаштуватися на роботу та використовують надані їм можливості підвищення освітнього рівня і навички володіння мовою.

Збройний конфлікт в Україні, що триває вже понад дев'ять років, примушує мігрантів обирати стратегії довгострокової адаптації у країнах-реципієнтах. Скорочення державної допомоги українським мігрантам також змушуватиме їх шукати роботу і погоджуватися на далеко не найкращі робочі місця; навіть ті мігранти, які отримували соціальну допомогу та державні виплати, з часом мусять працевлаштуватися, нерідко погоджуючись на непрестижну чи низькокваліфіковану роботу, яка дає змогу працювати без знання польської мови. Це може призвести, з одного боку, до поліпшення ситуації на польському ринку праці, де існує дефіцит працівників, готових працювати на важких некваліфікованих і невисокооплачуваних (за місцевими стандартами) роботах, а з іншого — до нестачі робочої сили в Україні, що буде особливо відчутним за часів повоєнної відбудови. У разі вибору Польщі як країни подальшого проживання після закінчення війни певна частина українських чоловіків, жінки та діти яких мігрували сюди раніше, можуть переїхати до своїх сімей. Це поліпшить демографічну і трудову ситуацію в Польщі, але ускладнить її в Україні. Однак для Польщі існує і ризик зростання соціальної напруженості, пов'язаної з прийомом українських мігрантів: значні державні видатки на утримання їх на тлі загальної економічної кризи постпандемічної доби можуть викликати незадоволення польських громадян, які вважають, що бюджетні кошти доречно було б спрямовувати на інші соціальні програми.

Одночасно незаперечним є той факт, що збережений людський, трудовий і соціальний потенціал українських мігрантів стане необхідним для повоєнного відновлення України, й тому найважливішим завданням українського уряду є створення сприятливих і привабливих умов для повернення своїх громадян.

Джерела

4service.group. (2022). *Українські біженці в Європі: дослідження поведінки та настанов українців, що вимушені були виїхати в Європу внаслідок війни в Україні*. Отримано з: <https://4service.group/ukrayinski-bizhentsi-v-yevropi-doslidzhennya-povedinki-ta-nastroyiv-ukrayintsiv-shho-vimusheni-buli-viyihali-v-yevropu-vnaslidok-vijni-v-ukrayini/>

Даниленко, О. (2023). *Фантастичний показник: 70% українців, які поїхали за кордон, мають вищу освіту. Левова частка з них — це киянки та харків'янки*. Big Kyiv. Отримано з: <https://bigkyiv.com.ua/fantastychnyj-pokaznyk-70-ukrayinok-yaki-poyihaly-za-kordon-mayut-vyshhu-osvitu-levova-chastka-z-nyh-cze-kyuanky-ta-harkivyanky/>

Карпіщенко, О.І. (2018). Міграція робочої сили. У: І.М. Дзюба (ред.), А.І. Жуковський (ред.), М.Т. Железняк (ред.) та ін., *Енциклопедія сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Отримано з: <https://esu.com.ua/article-65095>

Кім, М.М. (2010). Зайнятість населення. У: І.М. Дзюба (ред.), А.І. Жуковський (ред.), М.Т. Железняк (ред.) та ін., *Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Отримано з: <https://esu.com.ua/article-15396>

Пенсійний фонд України. (2022). *Показник середньої заробітної плати за 2022 рік*. Отримано з: <https://www.pfu.gov.ua/2152284-pokaznyk-serednoyi-zarobitnoyi-platy-za-2022-rik/>

Стефанович, А., Пазич, А. (2018). Трудова міграція населення України: переваги та недоліки. *Kolegium redakcyjne*, 307.

bankier.pl. (2023). *Coraz więcej kobiet pracuje w Polsce fizycznie. To wynik wojny w Ukrainie*. Retrieved from: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Coraz-wiecej-kobiet-pracuje-w-Polsce-fizycznie-To-wynik-wojny-w-Ukrainie-8500709.html>

bankier.pl. (2023). *Coraz więcej pracowników z Ukrainy pracuje w polskich firmach. Na jakie zarobki mogą liczyć?* Retrieved from: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Coraz-wiecej-pracownikow-z-Ukrainy-pracuje-w-polskich-firmach-Na-jakie-zarobki-moga-liczyc-8508714.html>

Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Krakowa. (s.a.). Dodatek mieszkaniowy. Retrieved from: https://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=762&metka=1

Deloitte. (2022). *Uchodźcy z Ukrainy w Polsce: raport*. Retrieved from: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl-Uchodzczy-z-Ukrainy-w-Polsce-Report.pdf>

GUS (Główny Urząd Statystyczny). (2022a). *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w pierwszym kwartale 2022 r.* Retrieved from: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/zatrudnienie-i-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-pierwszym-kwartale-2022-r-,1,46.html>

GUS (Główny Urząd Statystyczny). (s.a.). Retrieved from: <https://stat.gov.pl/wyszukiwarka/?query=tag:cudzoziemcy#!/strona-1>

IMM (Instytut Monitorowania Mediów). (2023). *Najbardziej opiniotwórcze media w Polsce*. Retrieved from: https://www.imm.com.pl/wp-content/uploads/2023/03/IMM_-raport_opiniotwórcze_media_-_luty_2023.pdf

Interwencja Prawna. (2019). *Polityka migracyjna Polski: wersja ostateczna*. Retrieved from: <https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2019/06/Polityka-migracyjna-Polski-wersja-ostateczna.pdf>

Karasapan, O. (2022). *Ukrainian refugees: Challenges in a welcoming Europe*. *Brookings Institution*. Retrieved from: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2022/10/14/ukrainian-refugees-challenges-in-a-welcoming-europe/>

Małacz, A. (2023). *Liczba Ukraińców pracujących w Polsce na koniec 2022 roku*. *Prawo.pl*. Retrieved from: <https://www.prawo.pl/kadry/liczba-ukraincow-pracujacych-w-polsce-na-koniec-2022-roku,519993.html>

Money.pl. (2023). *Rok po wybuchu wojny - "Nowi starzy" Ukraińcy na polskim rynku pracy*. Retrieved from: <https://www.money.pl/gospodarka/rok-po-wybuchu-wojny-nowi-starzy-ukraincy-na-polskim-ryнку-pracy-6866199745804928a.html>

Newseria Biznes. (2020). *88% pracowników z Ukrainy pracuje poniżej swojego wykształcenia - raport OTTO*. Retrieved from: <https://biznes.newseria.pl/biuro-prasowe/88-pracownikow-z-ukrainy,b615359678>

Paszkowicz, M.A., Hrynenko, A. (2019). *Przyczyny i skutki migracji zarobkowych z Ukrainy do Polski*. *Studia Oeconomica Posnaniensia*, 7(4), 7-26.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. (2021). *Jak ustalać i rozliczać czas pracy*. Retrieved from: <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00133#2>

polukr.net. (2023). «Населення України близько 31 млн осіб, ще майже 5 млн отримали захист у країнах ЄС» — Елла Лібанова. Отримано з: <http://www.polukr.net/uk/blog/2023/06/naselenia-ukraini-blisko-31-mln-osib/>

Rząd Polski. (2019). *Ukraińcy na polskim rynku pracy*. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/europejska-siec-migracyjna/ukraincy-na-polskim-ryнку-pracy>

Rząd Polski. (2022a). *Nowelizacja ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/udsc/weszla-w-zycie-ustawa-o-pomocy-obywatelom-ukrainy-w-zwiazku-z-konfliktem-zbrojnym-na-terytorium-tego-panstwa>

Rząd Polski. (2022b). *Zasady przyjmowania dzieci z Ukrainy do polskich szkół*. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/psse-lask/zasady-przyjmowania-dzieci-z-ukrainy-do-polskich-szkol>

Rząd Polski. (2023). *Od 1 stycznia 2023 r. płaca minimalna w górę*. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/rodzina/od-1-stycznia-2023-r-placa-minimalna-w-gore>

ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych). (2022). *Dofinansowanie pobytu w łóżku*. Retrieved from: <https://www.zus.pl/-/dofinansowanie-pobytu-w-zlobku>

ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych). (2023). *Przeciętne wynagrodzenie od 1950 r.* Retrieved from: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki-wskazniki/przecietne-wynagrodzenie-w-latach>

Отримано 15.03.2023

References

4service.group. (2022). «Ukrainian refugees in Europe: a study of behavior and attitudes of Ukrainians who were forced to leave for Europe due to the war in Ukraine. [In Ukrainian]. Retrieved from: <https://4service.group/ukrayinski-bizhentsi-v-yevropi-doslidzhennya-povedinkita-nastroyiv-ukrayintsiv-shho-vimusheni-buli-viyihali-v-yevropu-vnaslidok-vijni-v-ukrayini/> [=4service.group 2022]

bankier.pl. (2023). *More and more employees from Ukraine work in Polish companies. What earnings can they expect?* [In Polish]. Retrieved from: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Coraz-wiecej-pracownikow-z-Ukrainy-pracuje-w-polskich-firmach-Na-jakie-zarobki-mogaliczy-8508714.html> [=bankier.pl 2023]

bankier.pl. (2023). *More and more women work physically in Poland. This is the result of the war in Ukraine.* [In Polish]. Retrieved from: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Coraz-wiecej-kobiet-pracuje-w-poland-fizycznie-To-wynik-wojny-w-ukrainie-8500709.html> [=bankier.pl 2023]

Central Statistical Office. (2022a). *Employment and salaries in the national economy in the first quarter of 2022.* [In Polish]. Retrieved from: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/zatrudnienie-i-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-pierwszym-kwartale-2022-r-,146.html> [=GUS 2022]

Central Statistical Office. (s.a.). [In Polish]. Retrieved from: <https://stat.gov.pl/wyszukiwarka/?query=tag:cudzoziemcy#!/strona-1> [=GUS s.a.]

Danylenko, O. (2023). *A fantastic indicator: 70% of Ukrainian women who went abroad have a higher education. The lion's share of them are women from Kyiv and Kharkiv.* Big Kyiv. [In Ukrainian]. Retrieved from: <https://bigkyiv.com.ua/fantastychnyj-pokaznyk-70-ukrainok-yaki-pouyihaly-zakordon-mayut-vyshhu-osvitu-levova-chastka-z-nyh-cze-kyuanky-ta-harkivyanky/> [=Даниленко 2023]

Deloitte. (2022). *Refugees from Ukraine in Poland: a report.* [In Polish]. Retrieved from: <https://www2.deloitte.com/content/dm/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl-Refugees-from-Ukraine-w-Polsce-Report.pdf> [=Deloitte 2022]

Government of Poland. (2019). *Ukrainians on the Polish labor market.* [In Polish]. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/europejska-siec-migracyjna/ukraincy-na-polskim-ryнку-pracy> [=Rząd Polski 2019]

Government of Poland. (2022a). *Amendment to the law on assistance to Ukrainian citizens in connection with the armed conflict on the territory of this state.* [In Polish]. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/udsc/weszla-w-zycie-ustawa-o-pomocy-obywatelom-ukrainy-w-zwiazku-z-konfliktem-zbrojnym-na-terytorium-tego-panstwa> [=Rząd Polski 2022a]

Government of Poland. (2022b). *Rules for admitting children from Ukraine to Polish schools.* [In Polish]. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/psse-lask/zasady-przyjmowania-dzieci-z-ukrainy-do-polskich-szkol> [=Rząd Polski 2022b]

Government of Poland. (2023). From January 1, 2023, the minimum wage goes up. [In Polish]. Retrieved from: <https://www.gov.pl/web/rodzina/od-1-stynia-2023-r-placa-minimalna-w-gore> [=Rząd Polski 2023]

Interwencja prawna. (2019). *Poland's migration policy: final version.* [In Polish]. Retrieved from: <https://interencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2019/06/Polityka-migracyjna-Polski-version-ostateczna.pdf> [=Interwencja prawna 2019]

Karasapan, O. (2022). *Ukrainian refugees: Challenges in a welcoming Europe.* Brookings Institution. Retrieved from: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2022/10/14/ukrainian-refugees-challenges-in-a-welcoming-europe/>

Karpishchenko, O.I. (2018). Labor migration. In: I.M. Dziuba, A.I. Zhukovskiy, M.G. Zhelezniak et al. (Eds.), *Encyclopedia of Modern Ukraine*. Institute of Encyclopedic Research, National Academy of Sciences of Ukraine. [In Ukrainian]. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-65095> [=Карпищенко 2018]

Kim, M.M. (2010). Population employment. In: I.M. Dziuba, A.I. Zhukovskiy, M.G. Zhelezniak et al. (Eds.), *Encyclopedia of Modern Ukraine*. Institute of Encyclopedic Research, National Academy of Sciences of Ukraine. [In Ukrainian]. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-15396> [=Kim 2010]

Małacz, A. (2023). Number of Ukrainians working in Poland at the end of 2022. *prawo.pl*. [In Polish]. Retrieved from <https://www.prawo.pl/kadry/liczba-ukraincow-pracujacych-w-polsce-na-koniec-2022-roku,519993.html> [=Małacz 2023]

Media Monitoring Institute. (2023). *The most opinion-forming media in Poland*. [In Polish]. Retrieved from: https://www.imm.com.pl/wp-content/uploads/2023/03/IMM_-raport_opiniotwyrzce_media_-_luty_2023.pdf [=IMM 2023]

money.pl. (2023). *A year after the outbreak of the war - «New-old» Ukrainians on the Polish labor market*. [In Polish]. Retrieved from: <https://www.money.pl/gospodarka/rok-po-wybuchu-wojny-nowi-starzy-ukraincy-na-polskim-ryнку-pracy-6866199745804928a.html> [=money.pl 2023]

Newseria Biznes. (2020). *88% of employees from Ukraine work below their education - OTTO report*. [In Polish]. Retrieved from: <https://biznes.newseria.pl/biuro-prasowe/88-pracownikow-z-ukrainy,b615359678> [=Newseria Biznes 2020]

Paszkwicz, M.A., Hrynenko, A. (2019). Causes and effects of economic migration from Ukraine to Poland. [In Polish]. *Studia Oeconomica Posnaniensia*, 7(4), 7-26. [=Paszkwicz, Hrynenko 2019]

Pension Fund of Ukraine. (2022). *Average salary indicator for 2022*. [In Ukrainian]. Retrieved from: <https://www.pfu.gov.ua/2152284-pokaznyk-serednoyi-zarobitnoyi-platy-za-2022-rik/> [=Пенсійний фонд України 2022]

Polish Agency for Enterprise Development. (2021). *How to determine and settle working time*. [In Polish]. Retrieved from: <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/001133#2> [=Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości 2021]

polukr.net. (2023). *“The population of Ukraine is about 31 million people, almost 5 million more have received protection in EU countries” - Ella Libanova*. [In Ukrainian]. Retrieved from: <http://www.polukr.net/uk/blog/2023/06/naselenia-ukraini-blisko-31-mln-osib/> [=polukr.net 2023]

Public Information Bulletin of the City of Krakow. (s.a.). Housing allowance. [In Polish]. Retrieved from: https://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=762&metka=1 [=Biuletyn Informacji Publicznej s.a.]

Social Insurance Institution. (2022). *Co-financing a stay in a nursery*. [In Polish]. Retrieved from: <https://www.zus.pl/-/dofinansowanie-pobytu-w-zlobku> [=ZUS 2022]

Social Insurance Institution. (2023). *Average salary since 1950*. [In Polish]. Retrieved from: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki-wskazniki/przecietne-wynagrodzenie-w-latach> [=ZUS 2023]

Stefanovych, A., Pazyh, A. (2018). Labor migration of the population of Ukraine: advantages and disadvantages. [In Ukrainian]. *Kolegium redakcyjne*, 307. [=Стефанович, Пазич 2018]

Received 15.03.2023

ВАЛЕНТИН ЛУКОНІН

Українські мігранти на польському ринку праці

У статті викладено спробу аналізу публікацій, що розміщувались у польських Інтернет-виданнях і були присвячені темі присутності українських мігрантів (а з 24.02 — біженців) на польському ринку праці; проводиться контекстне порівняння положення українських громадян у Польщі до та після початку російського вторгнення, визначаються зміни в структурі їх зайнятості та перспективи подальшого працевлаштування; розглянуто перелік соціаль-

них гарантій, які надає польський уряд для забезпечення максимальної адаптації українських громадян в соціальному та трудовому середовищі; зазначено потенціальні загрози та побоювання, що виникають у польському суспільстві в зв'язку з масовою імміграцією українського населення. Метою статті є висвітлення актуального положення українських мігрантів на польському ринку праці та основних проблем, з якими вони стикаються в процесі працевлаштування, а також дослідження трансформації заняттєвих практик, соціодемографічних характеристик та прогнозів у сфері зайнятості.

Проведений аналіз свідчить, що українські працівники були і залишаються затребуваними на польському ринку праці, проте змінилися деякі аспекти їх зайнятості (статеве співвідношення), відповідно, сфери трудової діяльності. Зазначено, що воєнні дії, які є на сьогодні основною причиною виїзду українців (більшою мірою — українок) за кордон, додалися до соціально-економічних мотивів, а саме: вищий рівень оплати праці та якості життя в сусідній країні, більш сприятливі умови працевлаштування, географічна та культурна близькість. Автор наголошує, що результати проаналізованих досліджень, проведених на момент написання статті, щодо посад, котрі займають українські мігранти, можуть децю змінитись після збору статистичних даних польськими службами, відповідальними за податковий сектор.

Ключові слова: міграція робочої сили, ринок праці, українські мігранти, біженці, зайнятість, наслідки війни

VALENTYN LUKONIN

Ukrainian migrants on the Polish labor market

The article attempts to analyze publications that were published in Polish Internet publications and were devoted to the topic of the presence of Ukrainian migrants (and from 24.02 - refugees) at the Polish labor market. A contextual comparison of the situation of Ukrainian citizens in Poland before and after the beginning of the Russian invasion was carried out, changes in the structure of their employment and prospects for further employment were identified. The list of social guarantees provided by the Polish government to ensure maximum adaptation of Ukrainian citizens in the social and labor environment is considered. The potential threats and fears arising in the Polish society in connection with the large-scale immigration of the Ukrainian population are indicated. The purpose of the article is to highlight the current situation of Ukrainian migrants on the Polish labor market and the main problems they face in the process of employment, as well as to study the transformation of employment practices, sociodemographic characteristics and forecasts in the field of employment.

The conducted analysis shows that Ukrainian workers were and remain in demand on the Polish labor market, but some aspects of their employment (gender ratio) and, accordingly, the sphere of labor activity have changed. It is noted that the military actions, which are currently the main reason for the departure of Ukrainians (to a greater extent - Ukrainian women) abroad, were added to socio-economic motives, namely: a higher level of wages and quality of life in a neighboring country, more favorable employment conditions, geographical and cultural proximity. The author emphasizes that the results of the analyzed studies conducted at the time of writing the article, regarding the positions held by Ukrainian migrants, may change somewhat after the collection of statistical data by the Polish services responsible for the tax sector.

Keywords: Labor migration, Polish labor market, Ukrainian migrants, employment, consequences of the war